

Rahandusministeerium
info@rahandusministeerium.ee

Tallinn, 24.10.2024
Teie: 02.10.2024 nr 1.1-10.1/4373-1

**Arvamus audiitortegevuse seaduse ja
Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise
seaduse eelnõule**

Lugupeetud härra minister

Eesti Siseaudiitorite Ühing (ESAÜ) tänab võimaluse eest avaldada arvamust seaduse eelnõu kohta ning tunnustame Rahandusministeeriumi (RM) pingutusi siseauditi valdkonda reguleerivate õiguslike nõuete korrastamisel.

Oleme seisukohal, et siseauditi valdkonna regulatiivsed nõuded nii atesteeritud siseaudiitori kui ka avaliku sektori siseaudiitori kutse osas on Eesti kontekstis põhjendatud ning siseaudiitori kutse omamine annab organisatsiooni juhtidele ja veelgi enam avalikkusele kindlustunde, et sisekontrollisüsteeme hindav siseaudiitor on usaldusväärne, hea mainega ning omab vajalikke teadmisi ja oskusi kutsealal tegutsemiseks ning juhtkonna nõustamiseks.

Esitame eelnõu osas järgmised ettepanekud ja märkused:

I Audiitortegevuse seaduse (AudS) muutmise osas

1. Eelnõu kohaselt sätestab AudS-i § 1 p 5 kavandatud muudatuse tulemusena siseaudiitorite tegevuse õiguslikud alused avaliku sektori üksustes (varem ka avaliku huvi üksustes), kuid mitte erasektoris. Teeme ettepaneku täiendada AudS-i § 1 punkti 5 viisil, mis hõlmaks ka erasektori siseaudiitorite tegevuse õiguslikud alused.
2. Eelnõu kohaselt sõnastatakse AudS-i § 36 lg 2 ümber ning selle kohaselt saab avaliku sektori siseaudiitori kutset taotleda isik, kes viimase kolme aasta jooksul on täitnud sama lõike punktis 1 või punktis 2 toodud nõuded. Eelnõukohasest sõnastusest ei ole üheselt aru saada, kuidas viidatud ajaperioodi (viimased kolm aastat) arvestatakse ning ka seletuskirjast ei selgu, millisest ajahetkest tuleb arvestust alustada. Teeme ettepaneku lisada seletuskirja põhjendus perioodi pikkuse valiku osas ning juhised perioodi täpseks arvestuseks.

3. Eelnõu kohaselt viitab AudS-i uuendatud § 36 lg 1 p 1 Siseaudiitorite Instituudile (IIA) ning § 68 lg 2 viitab kutsetegevuseks kohustuslikele IIA kutsestandarditele. Vabariigi Valitsuse 04.10.2012 määruse nr 79 muudatustes viitab § 2 lg 5 IIA-le kui Rahvusvahelisele Siseaudiitorite Instituudile ning § 2 lg 3 ülemaailmsetele siseauditi standarditele. Selguse huvides soovitame seaduses ja määrukses kasutada läbivalt ühesuguseid mõisteid.

Lisaks juhime tähelepanu, et kavandatavate AudS-i muudatuste (§ 36, § 185⁴ lg 1) kohaselt jääb avaliku sektori osas kehtima kolm erinevat kutset/kutsetaset: avaliku sektori *üksuse* siseaudiitori kutsetase, avaliku sektori *ühingu* siseaudiitori kutsetase ning avaliku sektori siseaudiitori kutse.

Selguse huvides soovitame kaaluda järgmisi võimalusi:

- Avaliku sektori *üksuse* siseaudiitori kutsetaseme saanud siseaudiitoritele väljastada avaliku sektori siseaudiitori kutse.
- Avaliku sektori *ühingu* siseaudiitoritel võimaldada riigi- ja haldusõiguse alamosa eksami sooritamisel omandada avaliku sektori siseaudiitori kutse (vajadusel kehtestada üleminekuperiood).

II Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) muutmise osas

1. Eelnõu kohaselt täiendatakse VVS § 92¹ lõikega 1¹, mis puudutab nõudeid valitsusasutuses ja valitsusasutuse hallatavas riigiasutuses toimivale tõhusale juhtimissüsteemile. Eelnõu seletuskirjas esitatud juhtimissüsteemi definitsioon sarnaneb osaliselt VVS § 92¹ lõikes 1 defineeritud sisekontrolli süsteemi olemusega. ESAÜ on arvamisel, et sisekontrolli süsteemi paragrahvi all juhtimissüsteemi käsitlemine võib tekitada segadust nii juhtides kui valdkonna asjatundjates. Kutseühinguna usume, et seaduse tasandil juhtimisega seonduvate definitsioonide määratlemine on üle reguleerimine ning seda on mõistlikum lahendada muul viisil.
2. Eelnõu kohaselt täiendatakse VVS § 92² lõiget 3 lausega, mis puudutavad asutuse juhi tõendamiskohustust sisekontrollisüsteemi toimimise osas siseaudiitori või siseauditi üksuse puudumise korral. Seletuskirjas märgitakse, et täpsemad nõuded on sätestatud Vabariigi Valitsuse 04.10.2012 määrukses nr 79. Viidatud määrusest ja pakutud muudatustest ei selgu tõendamise nõuded ning arusaamatuks jääb tõendamise eesmärk, sest seletuskiri ei ava sätte eesmärki ega lahendatava probleemi olemust.
3. ESAÜ toetab eelnõus VVS § 92³ lõikega 1 kavandatavat Rahandusministeeriumi rolli muudatust siseauditi suunal, mille sisuks on edaspidi siseauditi meetodiline nõustamine ja juhiste või soovitude andmine siseauditi paremaks korraldamiseks täidesaatva riigivõimu asutustes ning sisekontrollisüsteemi rakendamiseks ja hindamiseks. Selgusetuks jääb, miks seostatakse nõustamine ja juhendamine detailse aruandlusega

Vabariigi Valitsuse 04.10.2012 määruse nr 79 alusel (plaan koguda infot igas ministeeriumis läbiviidud siseauditite tähelepanekute ja tehtud soovitude arvu kohta). Soovitame seletuskirja asjakohase selgitusega täiendada.

III Täiendavad soovitused

1. Sarnaselt erasektoris ja/või avalikus sektoris (riigi asutatud sihtasutused, avalik-õiguslikud isikud) töötavate siseaudiitoritega juhinduvad kõik täidesaatva riigivõimu asutuste siseaudiitorid IIA kutsetegevuse standardist ning AudS-ist, mistõttu Vabariigi Valitsuse 04.10.2012 määrus nr 79 "Täidesaatva riigivõimu asutuse siseauditeerimise üldeeskiri" ei ole siseauditi valdkonna reguleerimiseks otstarbekas. Soovitame kaaluda üldeeskirja vajalikkust eraldiseisva õigusaktina.
2. Soovitame avaliku sektori siseaudiitori kutse väljastamiseks vajaliku riigi- ja haldusõiguse alamosa eksami küsimused uuendada kooskõlas IIA väljastatava CIA sertifikaadi I osa eksami materjalide uuendamise ajakavaga.
3. Soovitame kaaluda siseriiklikus tegevusaruandes akadeemiliste tundide arvestuse asendamist IIA poolt rakendatava arvestusega. Hetkel tuleb siseaudiitoritel IIA-le täiendõppe raporteerida põhimõttel 1 täiendõppe tund = 50 minutit ning Rahandusministeeriumile 1 täiendõppe tund = 45 minutit (akadeemiline tund). Samuti soovitame täiendusõppe arvestusse lisada ka muud erialast arengut toetavad tegevused (sh lektorina ülesastumine, erialase kirjanduse tõlkimine, kutseühingu juhtimises osalemine).

Loodame jätkuvalt avatud aruteludele ning igakülgele koostööle, et ühiselt leida siseauditi kutseala arenguteks sobivaid viise ja lahendusi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Piret Lantin CGAP
ESAÜ juhatuse esimees
piret.lantin@siseaudit.ee

Hedy Hoomatalu 52 27690
info@siseaudit.ee